

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 4, 30 Апрель

СОҒЛОМ ОИЛАДА МЕҲНАТНИНГ АҲАМИЯТИ

Гадоева Лобар Эргашевна

Осиё халқаро Университети “Тарих ва филология” кафедраси ф.ф.н.доцент

Аннотация: Ушбу мақолада Оиланинг бахтли ва фаровон бўлиши ҳар бир оила аъзосидан меҳнат ва ижтимоий фаолликни талаб этиши. Соғлом турмуш тарзи инсондаги жисмоний, ақлий ва руҳий камолотининг меҳнат фаолияти билан боғланиши, оила – ижтимоий борлиқнинг бир қисми сифатида мавжуд эканлиги ҳақида фикрлар билдирилган.

Калит сўзлар: Соғлом турмуш тарзи, эр-хотин, оила, бахт, меҳнат, фаровон бўлиши, ижтимоий фаоллик, инсонпарвар, умуминсоний кадриятлар.

ВАЖНОСТЬ РАБОТЫ В ЗДОРОВОЙ СЕМЬЕ

Аннотация: В данной статье счастье и благополучие семьи требует труда и социальной активности от каждого члена семьи. Высказывались мнения, что здоровый образ жизни связан с физической, умственной и духовной зрелостью человека с трудом, а семья существует как часть общественного бытия.

Ключевые слова: Здоровый образ жизни, семейная пара, семья, счастье, работа, благополучие, социальная активность, гуманитарные, общечеловеческие ценности.

THE IMPORTANCE OF WORK IN A HEALTHY FAMILY

Abstract: In this article, the happiness and well-being of the family requires work and social activity from each family member. Opinions were expressed that a healthy lifestyle is connected with the physical, mental and spiritual maturity of a person with work, and that the family exists as a part of the social being.

Key words: Healthy lifestyle, couple, family, happiness, work, well-being, social activity, humanitarian, universal values.

Соғлом турмуш тарзи инсоннинг жисмоний, ақлий, руҳий камолотини таъминлаш билан бевосита боғлиқ экан уни ижтимоий-фалсафий,

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 4, 30 Апрель

антропологик, социологик, тиббий нуктаи назардан тизимли ўрганишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, жаҳонда юз бераётган экологик, демографик, иқлим, фауна ва флоранинг бузилиши, ичимлик сувининг танқислашиб, озик-овқатларда қўлланилаётган турли қўшимчалар, спиртли ичимликлар истеъмоли, тамаки чекишнинг оммавий тарзда ошиб бораётгани билан боғлиқ глобал инқирозлар инсон саломатлигига, соғлом авлодни тарбиялашга салбий таъсир кўрсатаётгани очик эътироф этилмоқда.

Эр-хотин биргалашиб ота бошчилигида оиланинг мавқеини, обрўсини сақлаш, юксалтириш учун курашади. Оила бахти бола-чақанинг бахт саодатига эришиб, ували-жували эр-хотиннинг ҳамкорлиги ўзаро ҳурматда, болаларини тарбиялаши, уларни вояга етказиб, уйли-жойли қилиши, ўғил тўйи, неvara тўйи, фарзандларни жамият учун фойдали инсонлар қилиб тарбиялаш кабиларни ўз ичига олади.

Оиланинг бахтли ва фаровон бўлиши ҳар бир оила аъзосидан меҳнат ва ижтимоий фаолликни талаб этади. Оила – ижтимоий борлиқнинг бир қисми сифатида мавжуд. Ижтимоий борлиқ доимо субъект борлигига таъсир этади, ундаги тасаввурларни у ёки бу томонга ўзгартиради. Ижтимоий макон, муҳит онгга қандай таъсир этса, онг ҳам муҳитга, ижтимоий маконга шундай таъсир этади. Инсон онги беором изланишга, янги муаммолар ва уларнинг ечимларини топишга мойил. Янгилик, бетакрорлик излаш орқали ўз “Мен”ини топиш ва намоён этиш субъектлар хислати ҳисобланади”. Инсон мудом бирор янгилик қилишга, ижтимоий борлиққа янгилик олиб киришга интилади, унинг онгида кечадиган асосий эффектив кечинмалар ниманидир яратиш ва қилиш билан боғлиқ. Бу хатти ҳаракатлар ё хусусий манфаатларни ифода этади ёки гуруҳий, ижтимоий манфаатларга қаратилади. Бу жараёнлар албатта ижтимоий фаоллик ва меҳнат орқали амалга оширилади.

Ижтимоий фаоллик ўзига хос воқелик бўлиб, “ижтимоий муносабатларнинг онгли, беғараз таҳлилига ҳамда уларнинг у ёки бу элементларини ўзгартиришга интилиш даражасини тавсифлайди. Инсон ижтимоий аҳамиятга эга бирон бир жиддий муаммога дуч келган ҳамда уларни ҳал этиш учун янги қонунларни қабул қилиш ёки мавжуд қонунлар механизмини такомиллаштириш кераклигини англаган тақдирда ижтимоий фаолликка интилиши янада кучаяди” Ана шундай “жиддий муаммо” меҳнат, ижтимоий муносабатларда қатнашишдир. “Меҳнат мақсадга йўналтирилган,

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 4, 30 Апрель

онгли фаолият сифатида намоён бўлиб, бу фаолият натижага эришишга йўналтирилади ҳамда онгли мақсадга мувофиқ ирода билан бошқарилади. Умумий белгиланган қоидага кўра ишлаб чиқаришга, маълум маҳсулотни яратишга қаратилган меҳнат бир пайтнинг ўзида шахсни шакллантиришнинг асосий йўли ҳамдир. Меҳнат жараёнида нафақат меҳнат фаолиятининг у ёки бу маҳсулоти юзага келади, балки субъектнинг ўзи шахс сифатида шаклланиб боради. Меҳнат фаолияти жараёнида инсон иқтидори шаклланади, унинг характери таркиб топади, унинг дуёқараш тамойиллари мустақамланади ҳамда амалий фаол қоидаларга айланади. Ўз табиатига кўра меҳнат ҳамма вақт маълум вазифани бажариш билан боғлиқ бўлиб, фаолиятнинг бутун жараёни кўзланган натижага эришишга қаратилмоғи лозим: шунинг учун меҳнат режалаштириш ва ижро назоратини талаб қилади, у ҳамма вақт маълум мажбуриятларни ўз ичига олади ҳамда ички интизом ва уюшқоқликни келтириб чиқаради”.

Меҳнат қилишнинг инсон камолотидаги ўрни хашиша ўтмиш авлодлар таълимотларида устивор аҳамият касб этган. Жумладан Бухоро Етти Пирлари - Абдухлоик Гиждувоний, Хожа Ориф Моҳитобон, Маҳмуд Анжир Фағнавий, Хожа Али Ромитаний, Бобойи Самосий, Мир Саид Кулол, Баҳоуддин Нақшбанд каби Шарқ мутафаккирлари дунёқарашдаги ғоявий уйғун бўлган ахлоқий қарашлар, уларнинг инсонпарвар умуминсоний қадриятларга бўлган муносабати, хусусан инсон ҳаёти ва тақдирида меҳнатнинг ўрни ҳақидаги ғоялари мустақил Ўзбекистон ёш авлодини тарбиялашда муҳим аҳамият касб этади.

Оилаларда меҳнат тарбиясини йўлга қўйишда маънавий меросимиз дарғаларининг асарлари, таълимотларидан фойдаланиш, оилавий китобхонликда айнан ушбу асарлардан фойдаланиш ўзининг ижобий самарасини беради.

Бухоро заминининг фахри Баҳоуддин Нақшбанд ва нақшбандийа оқимининг ҳаммага маълум бўлган тамойили: «Дил ба Ёру, даст ба кор!» – «Дилимиз Худода, қўлларимиз меҳнатда!». Яъни нақшбандийага кўра, «Нақш банд бар дил банд» – «Дилимизда Аллоҳ, Унинг ижодининг нақшларини ва кудратини нақшлаш». Яъни доимо меҳнат қилишга чақириш, ҳалол меҳнат орқали оила боқиш ғоялари муҳим тарбиявий аҳамиятга эга бўлиб, фарзандлар тарбиясида, айниқса уларда меҳнатга меҳр уйғотишда мислсиз аҳамият касб

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 4, 30 Апрель

этувчи қадриятларимиздандир.

Бугун ижтимоий меҳнат турлари ва уларнинг моҳияти ҳам ўзгармоқда. Мавсумий, ёлланма ёки шартномавий меҳнат турлари пайдо бўлди. Касбсиз, хунарсиз ёшлар асосан шундай меҳнатда иштирок этмоқда. Қишлоқ ёшларининг фермерларга мавсумий ёлланиб ишлаши одатга айланди. Кўпгина ёшлар бошқа давлатларга бориб мавсумий ишлаб келади. Булар ҳам ижтимоий меҳнатнинг фойдали ва зарур турлари ҳисобланади. Тўғри, бундай меҳнатда қонунларга амал қилиш, ёлланган шахснинг саломатлигини кафолатлаш, завқли дам олишини уюштириш, соғлом турмуш тарзини шакллантириш ҳақида кам қайғурилади. Ёлланувчиларнинг ўзи ҳам буюртма ишни тез битказиб, тезроқ ҳисоб китоб қилишга интилишади, шунинг учун улар ҳатто меҳнат шароитлари ҳақида суриштириб ўтирмайди. Улар нотоза, ноқулай ва дам олиши таъминланмаган шароитда ҳам ишлайверишади, демак, улар меҳнат қонунларидан мутлақ беҳабар. Ваҳоланки, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Меҳнат кодекси ва бошқа меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлар ҳар бир ишчи меҳнатчи учун зарур меҳнат шароитлари яратилишини, меҳнат саоти ва дам олиш вақти ўрнатилишини, бирор бахтсиз ҳодиса рўй берса, шахс ўз саломатлигини тиклаш ҳуқуқига эга экани таъкидланади. Меҳнат шартномасининг ихтиёрий тарзда тузилиши ва уни тўла бажарилиши буюртмачи зиммасидадир. (Мазкур ҳуқуқий талаб умуминсоний ҳуқуқий нормаларга ҳам этноахлоқий талабларга ҳам мувофиқ келади.

Меҳнат қилишнинг инсон камолотидаги ўрни масалалари оила мустаҳкамлигини таъминлашда энг муҳим омиллардандир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 27 июндаги “Ўзбекистон Республикасида оила институтини мустаҳкамлаш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПҚ-3808-сон қарорида фарзанд тарбиясида оиланинг жавобгарлигини ошириш масаласи ечими кутиб турган вазифалардан бири сифатида кўрсатиб ўтилган. Оиладаги меҳнат тарбиясини яхши йўлга қўйиш эса бу айнан олдимизга қўйилган вазифаларни бажаришнинг самарали усулларидан биридир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Раҳманкулов М.Х. Договор: возникновение и исполнение обязательств. Ташкент: Фан, 1994; Раҳманкулов М. Роль и сущность

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 4, 30 Апрель

гражданского правового договора в условиях рыночной экономики. Ташкент: Фан, 1994; Рахманов А. Сушность договоров и обязательств а исламском праве и национальном законодательстве Республики Узбекистан. Тошкент: Академия МВД РУз.

2. Қодирова З.Р. ва бошқалар. Ёшлар ижтимоий фаоллиги ва толерантлигини юксалтиришнинг ижтимоий фалсафий масалалари. Тошкент: Фалсафа ва ҳуқуқ институти нашриёти, 2006. 10 11 б.

3. Норқулов С. Фуқаролик жамияти ва ижтимоий онгда трансформация жараёнлари. Тошкент: Navro z, 2015. 29 б.

4. Лобар Гадоева. Ижтимоий фаол авлодни тарбиялашда соғлом турмуш тарзининг аҳамияти. Имом Бухорий сабоқлари журнали №3-сон , 2019 й Б.142-144

5. Лобар Гадоева. Баркамол авлод тарбиясида соғлом турмуш тарзининг аҳамияти. “Узлуксиз маънавий тарбия шакллантиришда миллий ва умуминсоний кадрятларнинг аҳамияти ” Республика илмий –амалий (онлайн) конференция 2020 йил 30 май Б.219-225

6. Соғлом турмуш тарзи учун этнотиббий маданиятнинг аҳамияти. Фалсафа ва ҳуқуқ журнали Тошкент -2019.- №2 -сон Б. 151-153

7. Gadayeva Mohigul Muxamedovna. (2023). HISTORY OF PATRIOTIC WOMEN . *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(12), 69–75. <https://doi.org/10.37547/ijhps/Volume03Issue12-12>

8. Gadayeva Mohigul Muxamedovna. (2023). INNOVATION TA`LIM-BUYUK KELAJAK POYDEVORI . *World Scientific Research Journal*, 17(1), 74–76. Retrieved from <http://www.wsrjournal.com/index.php/wsrj/article/view/2767>